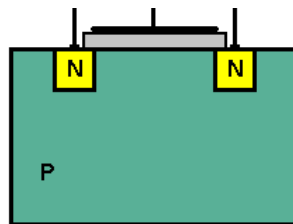

Metodický návod:

1. Spuštění souborem „a.1.2_MOSFET-obohacovací typ.exe“.
Zobrazena je struktura obohacovacího typu tranzistoru MOSFET s kanálem typu N, připojená ke zdrojům napětí. Obě napětí jsou nulová, tranzistorem neprochází proud.
2. Nastavení: $U_{DS} = 0 \text{ V}$, $U_{GS} = 1 \text{ V}$.
Nebylo překročeno prahové napětí – indukovaný kanál není vytvořen.
3. Při $U_{DS} = 0 \text{ V}$ zvyšování napětí U_{GS} z 1 V na 5 V .
Prahové napětí bylo překročeno – je vytvořen indukovaný kanál, který se rozšiřuje se zvyšujícím se napětím U_{GS} . Protože je $U_{DS} = 0 \text{ V}$, neprochází tranzistorem proud (elektrony jsou nehybné).
4. Při $U_{DS} = 1 \text{ V}$ snižování napětí U_{GS} z 5 V na 2 V .
Vodivým kanálem prochází proud. Při takto malých hodnotách U_{DS} je šířka indukovaného kanálu po celé délce téměř stejná, tranzistor se chová jako napětím U_{GS} řízený lineární odpor (při $U_{GS} = 1 \text{ V}$ (0 V) je odpor „nekonečný“).
5. Při $U_{GS} = 5 \text{ V}$ zvyšování U_{DS} z 0 V na 3 V .
Elektrony se dávají do pohybu. Díky úbytku napětí se indukovaný kanál zužuje směrem k elektrodě D.
6. Nastavení $U_{GS} = 5 \text{ V}$, $U_{DS} = 4 \text{ V}$.
Dochází k zaškrcení kanálu.
7. Při $U_{GS} = 5 \text{ V}$ zvyšování U_{DS} ze 4 V na 8 V .
Zaškrcení kanálu se nepatrně rozšiřuje. Elektrony procházejí touto oblastí s velkým odporem díky urychlení silným elektrickým polem. Proud již dále nenarůstá.

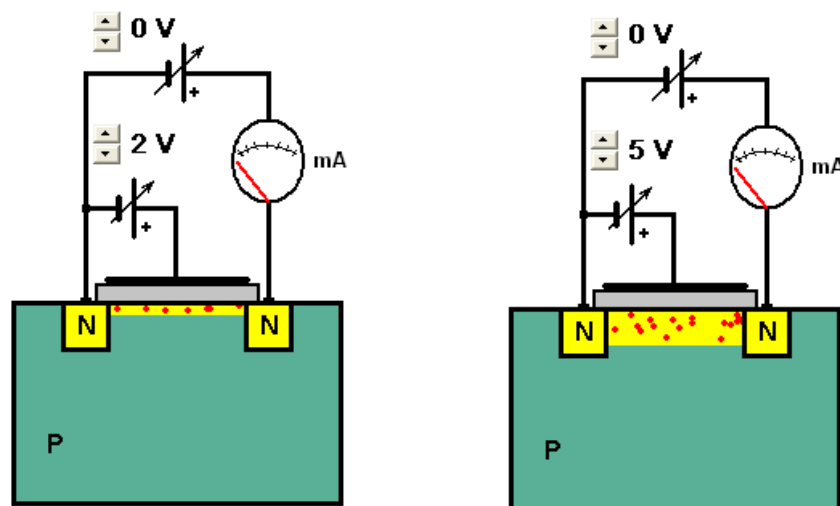
Výklad:

Struktura MOSFETu s indukovaným kanálem je znázorněna na obr. 10.6. V substrátu (v našem případě s typem vodivosti P) jsou vytvořeny dvě oblasti s opačným typem vodivosti (N). K těmto oblastem je přivedena elektroda S (Source), dodávající nositele z vnějšího obvodu a elektroda D (Drain), která nositele po průchodu indukovaným kanálem odsává. Řídící elektroda G (Gate) je od substrátu odizolována vrstvou SiO_2 . Pokud není na řídicí elektrodu připojeno žádné napětí, existují mezi elektrodami S a D dvě antisériově zapojené diody. Vždy jeden z těchto P-N přechodů je zapojen v závěrném směru.

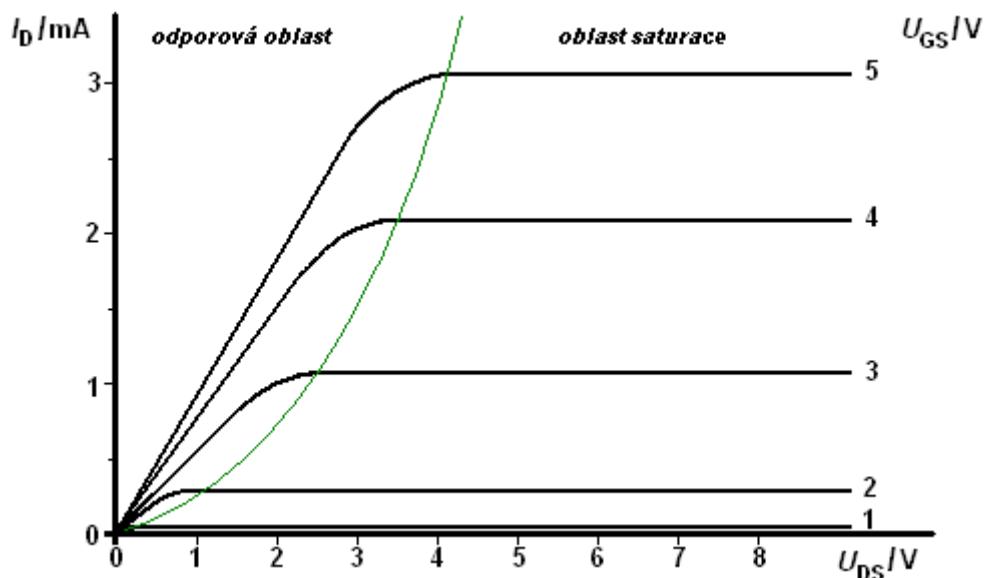
Obr. 10.6 Struktura tranzistoru MOSFET s indukovaným kanálem

Při zařazení do výuky je třeba demonstrovat změny tvaru indukovaného kanálu v závislosti na obou napětích. Je vhodné nejprve nastavit $U_{DS} = 0V$ a měnit pouze U_{GS} . Pokud napětí U_{GS} nepřesáhne hodnotu prahového napětí (v našem případě 1 V), žádná změna nestane. Při dalším zvyšování tohoto napětí je vidět vytvoření a rozšiřování indukovaného kanálu s narůstající koncentrací volných elektronů (červené tečky na obr. 10.7). Snižuje se tak odpor mezi elektrodami S a D. Protože je $U_{DS} = 0V$, neprochází kanálem proud (elektrony jsou nehybné).

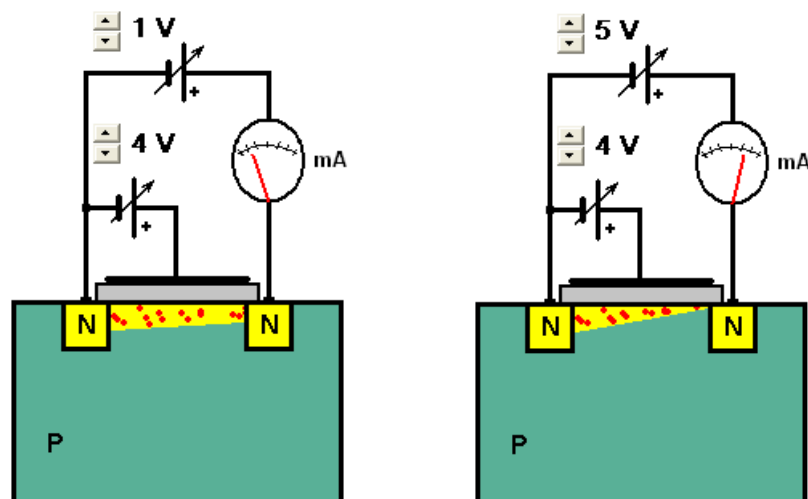
Obr. 10.7 Zvyšování napětí U_{GS} , při $U_{DS} = 0V$

Pak volíme hodnotu napětí $U_{DS} = 1V$. Napětí U_{GS} měníme v rozsahu 2 V až 5 V. Indukovaným kanálem prochází proud (červené tečky znázorňující elektrony se pohybují kanálem). Při takto malém napětí U_{DS} se téměř neuplatňuje úbytek napětí na indukovaném kanále a kanál má tak po celé délce téměř stejný průřez. Tranzistor se pro malé hodnoty U_{DS} chová jako rezistor řízený napětím U_{GS} . To je vidět i na V-A charakteristikách, které mají pro takto malá napětí lineární průběh (odporová oblast – obr. 10.8). Pro $U_{GS} = 1V$ ($0V$) zaniká indukovaný kanál a odpor rezistoru je nekonečný.

Obr. 10.8 Výstupní charakteristiky tranzistoru MOSFET s indukovaným kanálem

Dále je třeba ukázat, jakým způsobem se mění tvar indukovaného kanálu při zvyšujícím se napětí U_{DS} . Proto volíme $U_{GS} = 5V$. Napětí U_{DS} se rozloží podél celého kanálu. Zatímco u elektrody S je mezi kanálem a řídicí elektrodou hodnota napětí U_{GS} , u elektrody D je to již $U_{GS} - U_{DS}$. Proto se kanál při rostoucím U_{DS} směrem k elektrodě D zužuje (obr. 10.8). Jak je vidět z V-A charakteristik, při nízkých hodnotách U_{DS} proud stoupá lineárně s napětím. V okamžiku, kdy dojde k přiškrcení kanálu, se odpor tranzistoru zvyšuje a nedochází již při dalším zvýšení napětí k lineárnímu růstu proudu (ohyb V-A charakteristik – obr. 10.7). Pokud $U_{GS} - U_{DS}$ klesne pod hodnotu prahového napětí, dojde k úplnému zaškrcení indukovaného kanálu a nárůstu jeho odporu. Při dalším zvýšení napětí se tento přírůstek objeví na zaškrcení (oblasti s největším odporem). Zaškrcení kanálu se nepatrně posouvá směrem k elektrodě S. Elektronů procházejí ochuzenou oblastí díky velkému napěťovému spádu. Dochází již pouze k nepatrnému nárůstu proudu (oblast saturace – obr. 10.7).

Obr. 10.8 Zvyšování napětí U_{DS} , při $U_{GS} = 4V$